

Závěrečná zpráva o působení lektorky

Akademický rok: 2015/2016

Destinace (země, město): Polsko, Krakov

Jméno, příjmení: Mgr. Jitka Lukášová, Ph.D.

Aktuální adresa lektorátu: Jagellonská univerzita v Krakově, Ústav slovanské filologie, Katedra českého a lužického jazyka, ul. Reymonta 4, 30-059 Krakov, Polsko

Počet vyučovaných studentů: 57 (velikost skupin podle ročníků: 19 + 13 + 11 + 7 + 7)

Počet výukových hodin týdně: 18 (9 tzv. „lektorátů“ po 90 minutách v každém semestru a konzultace; v zimním semestru intenzivní týdenní pobyt se studenty v rozsahu čtyřiceti výukových hodin; v letním semestru týdenní exkurze se studenty do ČR)

Popis stavu Ústavu slovanské filologie v akademickém roce 2015/2016

Ústav slovanské filologie (Instytut Filologii Słowiańskiej, dále jen IFS) Jagellonské univerzity (dále UJ) si zachoval filologický profil studia i profil absolventa-filologa či překladatele. Bohemistika je na UJ vyučována jako vysokoškolský studijní obor a jazyková cvičení, nazývaná zde „lektorát“, jsou v rámci tohoto studia povinným předmětem.

Zřejmě díky tradici a dobré pověsti místní bohemistiky a díky faktu, že v současnosti sto procent našich absolventů nachází uplatnění na pracovním trhu v oboru, jsme měli v letošním prvním kole přijímacího řízení rekordních sto deset zájemců o studium v bakalářském studijním programu. Zcela jistě k tomu přispělo i zesílené úsilí všech vyučujících IFS propagovat Ústav aktivně nejen na Facebooku a webových stránkách, ale i na kulturních akcích.

Na základě stoupajícího zájmu uchazečů o studium a na základě toho, že mi byla udělena „Cena rektora Jagellonské univerzity za vysokou kvalitu didaktické práce“¹, rozhodla

---

¹ <http://www.jakosc.uj.edu.pl/nagroda-za-wysoka-jakosc-pracy-dydaktycznej>

děkanka Filologické fakulty, že bude v příštím akademickém roce v bakalářském studijním programu poprvé za posledních dvacet let otevřena druhá skupina bohemistů.

V magisterském studijním programu je situace v posledních letech obtížnější, ale i zde jsme letos už v prvním kole přijímacího řízení přesáhli nutné minimum uchazečů k otevření magisterského studia.

V rámci „lektorátu“ jako předmětu byly jako každoročně modifikovány a aktualizovány testy a zkoušky, a pro akreditaci, jež proběhla v prosinci 2015, byly detailně rozpracovány náplně předmětů, vstupní požadavky a výstupní znalosti a dovednosti účastníků jednotlivých seminářů.

Charakteristika vyučovaných ročníků

Lektor MŠMT vyučuje na Jagellonské univerzitě ve všech ročnících oborových bohemistů. Studenti přicházejí na univerzitu s nulovou znalostí jazyka, po prvním ročníku bakalářského studia musejí dosáhnout úrovně A2 a v recepci B1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (dále jen SERR), ve druhém ročníku musejí splňovat kritéria úrovně B1 a B2 podle SERR a ve třetím ročníku úroveň C1 podle SERR. Hodinová dotace je však nižší, než vyžaduje SERR.

V prvních třech ročnících vyučuje lektor společně s kolegou, stálým lektorem IFS, dr. Petrem Jokešem. Hodinová dotace je v současnosti obvykle rozdělena tak, že dvě třetiny hodin vede lektor MŠMT a jednu třetinu stálý lektor IFS. To se v příštím roce změní vzhledem ke dvěma skupinám studentů přijatých do prvního ročníku.

Studenti prvního ročníku IFS mají povinnost absolvovat tzv. „Týdenní zimní jazykový pobyt“, tj. intenzivní jazykový kurz zaměřený na rozvoj jazykové kompetence studentů a pomáhající integraci nového studijního kroužku, který v letošním akademickém roce proběhl na konci listopadu v Orawce. Studenti denně absolvují sedm hodin výuky, večer následují společenské akce (společné promítání filmů, společné vaření, zpívání atd.). Tento způsob vedení kurzu klade vysoké nároky na lektory, pro něž je celý pobyt neplaceným nadúvazkem (je třeba předem připravit materiály k výuce téměř třicetihodinového kurzu, zajistit si a přivést technické vybavení, tabule atp.).

V magisterském studijním programu pak vyučuje pouze lektor MŠMT. Skupiny studentů IFS jsou doplňovány zájemci z dalších univerzit, z ekonomických důvodů jsou přijímáni také studenti s nulovou znalostí českého jazyka. Práci v takovéto víceúrovňové skupině lze přirovnat k práci v malotřídní škole, studijní výsledky však musejí být co

nejpodobnější výsledkům studentů, již studují obor celých pět let, protože všichni studenti skládají stejné závěrečné zkoušky. Tento druh výuky proto vyžaduje nejen zkušeného vyučujícího, který dobře umí oba jazyky, ale i cílevědomé studenty. Vyučovanou skupinu v prvním ročníku magisterského studia lze proto charakterizovat jako A1–C1 podle SERR.

Ve druhém ročníku magisterského studia si mnoho studentů vybírá individuální studijní plán, protože obvykle už mají stálé zaměstnání. Pro lektora to znamená rozšíření pracovních povinností o zadávání individuálních domácích prací, jejich opravu, individuální konzultaci a komunikaci s jednotlivými studenty (osobně nebo e-mailem, individuální konzultace po Skypu apod.). Toto vše lze zajistit díky nižšímu počtu studentů v magisterském studiu.

Každoročně se opakuje specifická situace – studenti IFS musejí na konci studia odevzdávat resumé svých bakalářských a magisterských prací v češtině (1–3 strany u bakalářské práce, kolem 8–10 stran u magisterské práce), s jejichž opravou a stylizací pomáhá lektor. A tak přestože na UJ není lektor akademickým pracovníkem a náplní jeho předmětů je praktické zlepšování jazykových znalostí i řečových dovedností, v daném kontextu je povinen vyučovat jak literárněvědnou, tak lingvistickou terminologii a věnovat pozornost výuce odborného stylu, čehož lze dosáhnout pouze navýšením počtu konzultačních hodin (od května do konce akademického roku v září).

Je rozhodně třeba zdůraznit, že studenti-bohemisté v Krakově jsou motivovaní, o výuku mají zájem, připravují se na ni a v seminářích i při individuálně zadávaných seminárních úkolech dobře pracují a dosahují výborných výsledků (např. studentka Agata Wróbel, která vyhrála letos dvě celopolské ceny za překlad beletrie, v tom Cenu Susanny Roth).

Výukové materiály

Výukové materiály si musí lektor pro všechny ročníky vytvořit sám. Vzhledem k neexistenci vhodného studijního materiálu určeného polským rodilým mluvčím učícím se česky (kromě interní katedrální elektronické učebnice *Čeština pro Poláky* napsané dr. Jokešem a dr. Malickim ve Vroclavi, která je částečně používána v prvním ročníku bakalářského studia) a vzhledem k omezenému výběru učebnic pro výuku češtiny jako cizího jazyka vhodných pro slovanské mluvčí a nemožnosti používat ve výuce učební materiály určené pro Neslovany je tato činnost odborně i časově poměrně náročná. Lektor učící polské rodilé mluvčí proto musí – vzhledem k blízkosti vyučovaných jazyků – studovat odbornou

polsko-českou literaturu, učit se polsky, hledat shody i odlišnosti mezi oběma jazyky a vycházet při výuce ze specifické typologie studentských chyb.

Dalším důvodem pro tvorbu vlastních výukových materiálů jsou zmíněné víceúrovňové skupiny polských mluvčích v magisterském studijním programu. Samozřejmostí ve všech ročnících je používání multimediálních pomůcek pro češtinu, které zejména pro vysoké úrovně komunikačních kompetencí vyučovaných na IFS v češtině jako cizím jazyce neexistují a jež je třeba vytvořit.

Další aktivity lektora mimo výuku

1. V rámci pravidelné mimovýukové činnosti bych zmínila konzultace věnované jak jazyku, tak kultuře a realitám, které přesahovaly objem běžné práce vysokoškolského vyučujícího (několik pracovních dní v měsíci), a také napsání a získání dvou grantů v polštině, díky nimž jsme mohli se studenty třetího ročníku bakalářského studia realizovat týdenní poznávací a studijní pobyt v ČR.
2. Nepravidelná mimovýuková činnost se skládala např. z promítání českých filmů (prosinec, březen), ze zkoušek bohemistického sboru, ze čtení poezie a mimoškolních pracovních setkání se studenty v kavárně, a především z několikadenní přípravy na studentskou historicko-narativní prezentaci o Krakově, jež byla součástí projektu ke grantu Studentského vědeckého kroužku.
3. V rámci propagace IFS jsem se zúčastnila krakovského Festivalu vědy (květen 2016; na Hlavním náměstí jsme četli Tuwimovu báseň Lokomotiva ve většině slovanských jazyků), Noci jazyků (duben 2016; měla jsem prezentaci o češtině v polském jazyce a konverzační hodinu češtiny pro zájemce), Dne otevřených dveří UJ (březen 2016; s kolegyní-slovenskou lektorkou, dr. Adélou Gabrikovou, jsme vedly česko-slovenskou prezentaci) a vedla jsem i propagační výukovou hodinu češtiny na polské střední škole (listopad 2015).
4. V listopadu 2015 jsem organizačně zajistila setkání s doc. PhDr. Irenou Bogoczovou, CSc., a doc. PhDr. Ivanou Málkovou, Ph.D., z Ostravské univerzity.
5. V listopadu jsem zorganizovala také setkání studentů s paní Zdenou Masopustovou, bývalou zaměstnankyní České ambasády v Rusku a Bulharsku.
6. V lednu 2016 jsem napsala malý grant, který lektorům nabídla Česká ambasáda a díky němuž se na konci října budou konat několikadenní České dny.

7. V březnu a dubnu jsem zorganizovala a vedla šestidenní poznávací a studijní pobyt studentů v České republice (součástí byly prohlídky s průvodci v Praze, Plzni, Českém Krumlově a Karlových Varech; přednášky na Katedře českého jazyka a literatury ZČU v Plzni, návštěvy muzeí a zámků a také prezentace našeho grantového projektu v Plzeňské městské knihovně dne 20. 4. 2016).
8. Na začátku května 2016 jsem zorganizovala překladovou dílnu s přední překladatelkou a tlumočnicí českého, polského a francouzského jazyka, místopředsedkyní Jednoty překladatelů s tlumočníky a Komory soudních překladatelů a tlumočníků ČR, Mgr. Katarzynou Filgasovou.
9. V polovině května 2016 jsme měli možnost uvítat na katedře doc. PhDr. Karla Komárka, Ph.D., jenž měl dvě přednášky pro studenty.
10. Ve stejném termínu jsem zorganizovala a také tlumočila pro polské publikum přednášku doc. PhDr. Ladislavy Lederbuchové, CSc., a PaedDr. Heleny Chýlové, Ph.D., které přijely na pozvání Katedry výuky polonistiky Filozofické fakulty Jagellonské univerzity.
11. Jako další pracovní činnost, nesouvisející však s výukou, lze uvést pracovní návštěvu autorského čtení Petra Šabacha na Knižním veletrhu (říjen 2015), konference Jan Hus. 600 lat później. (leden 2016), setkání s překladatelem B. Hrabala, Aleksandrem Kaczorovskim, v Jagellonské knihovně (únor 2016) a vernisáže výstavy Olga Havlová, pořádané Českým centrem ve Varšavě, Malopolskou městskou knihovnou a Nadací Olgy Havlové (červen 2016).

Technické zázemí lektorátu

Technické vybavení Katedry českého a lužického jazyka představují dva počítače s přístupem k internetu pro osm členů katedry. Díky vstřícnosti současného vedení IFS nemáme problém s kancelářskými potřebami ani kopírováním a ve vybraných třídách jsou nainstalovány notebooky a dataprojektory. Jsem velmi vděčná za technickou podporu DZS (zapůjčený notebook).